

Abonamentele: pe un an 10 lei
 pentru străinătate 12 lei; pen-
 tru Transilvania 5 flor.
 încep de la număr
 I-ii al fiecărui an
 și se plătesc
 înainte.

A se adresa tot ce privește re-
 dacția și Administrația: Directo-
 rului-fondator și propri-
 etar al *Gazetei Să-
 ténului*, C. C.
 Dateulescu,
 R.-Sara,

GAZETA SATÉNULUI

Fóla cunoscínțelor trebuincióse Agricultorului și Poporului.

ESE LA 5 SI 20 A FIE-CAREI LUNI

Cum se pot vindeca bubele Țerei.

In tóte statele constituționale, scím că venirea la putere a unei partide are de scop aplica-rea unor principii statornicite, profesate de acea partidă prin programe bine definite. La noi însă, cu durere trebuie se spunem că între partide vedem că nu a cam fost mainici o deosebire de principii, ci ținta tótă a fost de a poseda puterea cu ori-ce chip spre chivernisirea pur și simplu a ómenilor partiței. Iar bărbații politici cari au priimit guvernământul, nu se sfiesc a înlătura cu nepăsare promisiunile solemne ce au dat în fața poporului, ba încă urmăză în fapt pe o cale diametralmente opusă acelor promisiuni.

Prima și principala ocupare a partidei triumfătoare e de a primeni tóte funcțiunile publice, mari și mici, cu ómeni d'ai ei, fără d'aține în sémă că prin acéstă se lovește în existența dílnică a sutimi de familii și dacă cei noii sunt sau nu capabili pentru posturile ce li se încredințesă, destul că sunt adepți ai partidei sau încuscriți cu vr'un membru influent al partidei. Nuoi postulânți de obiceiu sunt în mare parte ignoranți și avidi de materialism, ast-fel că uă dată ce se véd cu puterea în mână, consider postul încredințat ca o tarabă de exploatație în folosul lor, fără a mai gândi măcar la respectarea legilor sau a opiniei publice. Acela care aruncă

uă privire adâncă cum se administréază la noi interesele publice, trebuie se remăe încremenit de faptele scandalóse ce vede că se petrec și cu și pe la diferitele autorități administrative și judeciare din orașe și din sa-te. Acela pe care împrejurarea 'l aduce de a visita vr'o dată casieriilo județene și comunale, creditele agricole, vămile, *comitetul pensiunelor* caselor de bine-facere ca a milelor, e-pitropiile bisericești, judecătoriile de ocóle, *portăreii*, axiđurile, oficerii stă-rei civile etc, și cunóșce mai mult sau mai puțin ordinea ce trebuie se urmeđe și găsește contra așceptărei sale tot felul de desordini și abusuri, trebuie se remăe indignat și să se des-guste a mai călca pragul acestor au-torități pentru a doua óră, căci de cutéză a cărti vr'un cuvânt contra, e sfâșiat cu desăvârșire. Procesele ver-bale ale agenților polițienești și co-munali sunt nostime de tot, căci ele în realitate nu sunt de cât niște con-tradicțiuni legale, și o mască a mitei.

În tóte statele civilisate scím că au-toritățile sunt locașuri sfinte care sunt respectate în formă și în fapt de toți fără deosebire, și acela care frecuen-téză vr'o autoritate are o deosebită plăcere a vedea acea ordine, acea e-xactitate, și acea politeță desintere-sată din partea funcționarilor. Fie-care cetățén, bogat sau sărac, cu sau fără poziție socială 'naltă, 'și vede de meseria lui, și nu se ocupă de loc de mersul afacerilor publice, căci acestea

merg de sineși în cea mai completă ordine, și numai în ocaziuni, adică în timp de alegeri, și manifestă, în conștiință și în independență, credința politică, arătând cugetarea sa. Administrația publică s'aduce în discuție numai în incinta Camerei sau a Senatului sau chiar înaintea tribunalelor, și pe dată se iau măsuri severe pentru a se depărta răul. În fine politica e pentru cetățeni o ocupație accidentală, iar clasa funcționarilor e exclusă din luptele politice.

Asemenea cerem ca se fie și la noi, și dacă am cutezat a descrie ați buba Țerei nu e de a aduce nici o ofensă personală nimănui, nici vr'o critică sistematică de opoziție, ci pur și simplu de a se lua măsuri de urgență a se îndrepta răul fără larmă și fără șovăire.

E trist că la noi câți paraponisiți, câți falșiți, câți aventurieri, câți coțcari, sunt ómeni politici, și ideile lor sburlatice le împrăstie prin masa poporului din orașe și din sate, ast-fel că *cetățianul luminat și cu virtuți e prigonit în tot locul, și numai acela ce se ia după ideile lor* destrăbălate pôte găsi pace de a putea trăi. Prin cafenele, prin cărciume, băcăni și chiar pe strade, n'auți și nu veți de cât ómeni vițioși discutând politică și și nópte în public, și servinduse de termeni triviali și violenți, atacând persóne fără rușine și frică. În fine chiar desbaterile ómenilor serioși, sunt nișce polemice obositoare care n'au alt scop de cât fericita posesiune a puterei, adică a budgetului în mijlocul căruia partida triumfătoare, se închide ca într'o cetate căutând să respingă asalturile ce 'i se dă de adversari, se scrveșce în strâmtóre de tóte armele ce are la îndemână, fără a cerceta de sunt legale sau ilegale.

Sistema condusă până ați de a face toți politică, și de a alerga toți numai după budget, și nimeni a nu se ocupa de muncă e un pericol fórte mare pentru viitorul Țerei. Noi ne permitem a'l arêta pe față și de a'l

combate cu energiă, spunând că e mai bine a pune mâna pe lucru și a asigura Țerei un viitor frumos, căci desul a suportat juguri și lovituri de tot felul.

Țara are nevoie ați de a schimba sistema, iar nu numai ómenii.

Noi am repetat în diferite ocaziuni că nu facem politică militantă și cu atât mai puțin ne ocupăm de persóne. România e un stat june și dacă se va conduce cu măestrie și înțelepciune el pôte ajunge departe, va juca un rol însemnat în lume și a călăuzi multe popóre. Acéstă țintă dar se pôte ajunge prin muncă și prin luminarea poporului nostru mai întei. Să îndemnăm pe sătén la munca științifică și să'l ajutăm de a eși prin învățatură din nămolul în care e atundat. El are trebuință de exemple raționabile și modeste iar nu de a fi târât orbeșce în politica militantă. Săténul e dar temelia Țerei, căci el forméză deja 2/3 din corpul Țerei, care e sănetos și bun, pe când cea laltă 1/3, cu durere trebuie se afirmăm, că e cangrenată, și datoria ne chiamă de a o însănetoși cum putem și a feri cele l'alte părți a se molipsi.

Noi ne permitem, or-ce s'ar dice, a semnala răul, a provoca cugetările profunde ale bărbaților maturi și iubitori de Țară de a îndrepta mersul activității naționale către cestiunile economice precum e agricultura, comerțu și industria, adică cu un cuvânt către muncă căci acésta e baza și factorul principal care asigură viitorul Țerei, iar nu către politica *militantă* care pune țara în pericol în'ăuntru și afară.

Cerem, cu insistență, ca în capul treburilor publice se fie ómeni serioși, instruiți și dotați cu virtuți cetățenești. Acei cari sunt chemați prin misiunea lor a supraveghea și a garanta siguranța vieței, averci și onórea cetățenului, să fie serioși și drepți. Mic și mare să fie pedepsit sever fără ură și fără pasiune în cazul că s'abate din lege. Toți locuitorii să fie

egali înaintea legii, și toți ca și unul să știe că sunt legi și judecatori serioși în Țara românească, și că *legile sunt care guvernă iar nu influențele*. Acele interpretări de legi ridicole care pentru unul e mămă și altul ciumă, trebuie să dispară, și justiția să fie totdeauna la înălțimea ei, dând fie-cărui ce e al său. Justiția trebuie să fie departe de ori-ce influență guvernamentală sau de vr'o pasiune politică, și acei cari sunt chemați să aplice legea să nu aibă nici o muștrare de cuget, și să o aplice astfel cum o înțelege mai bine că e drept și rațional. Judecătorul, prefectul, sub-prefectul, primarul, polițaiul, perceptorul, în fine toți acei cari ocupă o funcțiune publică *să înceteze de a mai face politică, ba încă să fie riguros interzis după cum e și militarului și fie-care să caute a și împlini misiunea în conștiință după lege, astfel ca și cetățenul să și poată vedea de meseria lui în pace și în liniște*.

Nu trebuie să uităm că așii ne găsim într'o poziție cam strâmtă și trebuie să umblăm cu multă băgare de seamă a nu cădea cu toții într'un abis. Până acuma eram obiceiuiți a lăsa se muncescă numai sătenul, și el să ne hrănescă și să întreție întreaga Țară; însă de așii înainte lucrurile se schimbă. Agricultură singură nu ne mai poate hrăni, căci ia e așii prigonită în tot locul și s'afă într'o poziție foarte tristă. Produsele Rusiei, ale Americii și Australiei ne taie drumul de a putea veni și noi cu ale noastre pe piețele Europei a le desface.

M. de la Korn.

Correspondența Gaz. Sătenului din Transilvania

Frumoasă e Transilvania! Carpații, cari o încongiură de toate părțile i dau un aspect, ca cum ar fi o grădină mare închisă de toate lăturile. Numeroșele râuri, cari isvoresc din Carpați, uă traversază în toate părțile.

Chiar înăuntrul pământului e demn de totă atențiunea scrutătorului. O mulțime de ocne de sare, băi de metale precum: aur, argint, aramă, zinc, fier și cositor. Apoi fiind clima una dintre cele mai sănătoasă, ajută într'un mod foarte eșcelent dezvoltării vieții atât animale, cât și vegetale. Inzestrată cu atâtea daruri naturale nu e mirare, că această țară a avut atâți pețitori de a o cuceri și subjugă. Istoria ne stă martoră, că d'or dintre toate țările de pe glob, nici una nu a fost așa năvălită ca Transilvania. Poporul român grație vitalității și virtuții sale, a resistat de aproape două secole tuturor năvălirilor barbare, a deverinduse într'ânsul proverbul: „a pa trece, petrele rămân.“

Românul, în fața barbarilor cruși, s'a retras cu avutul său mobil în ascunsurile Carpaților și numai după depărtarea aceloră descindea de acolo pentru a și cultiva din nou agrii. Cultura agrilor și creșterea vitelor au fost, atât în trecut cât și acum, ocupațiunea de predilecțiune a românului. Ca popor agricol și econom de vite Românul ce e drept și a ales punctele cele mai avantajoase celor două ramuri ale economiei, dar cum am dis fiind năvălit aci de Huni, Goți, Gepiți, Maghiari, Turci și Tatauri, a fost silit a se retrage din locurile mai deschise în locuri mai puțin espuse.

Cu toate acestea poporul român în Transilvania, formeză o masă compactă pe sub pôlele Carpaților și pe lângă cele trei râuri principale: Mureș, Olt și Someș. În munții și partea ostică locuiesc Secuii (Maghiarii) și în centru în stânga Mureșului coloniștii Sași.

Anul acesta a fost de o grea cercare pentru o parte din locuitorii situați pe țermurii râurilor Mureș, Ampoiu (râu lateral al Mureșului). Ploile torențiale cădute în luna Mai au cauzat atâtea daune, nu numai în semănături, ci chiar și locuințelor omenești. Ți stă sângele în vine cotind rapórtele diarelor, cum în cutare co-

mună locuitorii au fost alarmați de rapoarte despre inundare, cum locuitorii în panica lor și au încărcat pe care lucrurile mobile ce le au putut în grabă și sau retras în satele vecine întocmai ca și dinaintea Turcilor, cum în cutare comună s'au înecat atâtea vieți omenești, cum s'au dărâmat clădirile economice și au fost du-se de valurile apei turbate, cum în unele comune locuitorii au scăpat prin arbori și alte înălțimi, căci apa a crescut cu trei metri de la pământ etc.

Numai în cetatea Alba-Iulia situată pe țărmul stâng al Mureșului sau dărâmat la 200 case și clădiri economice. Apoi dauna cauzată în semături și fânețe deocamdată nimenea nu o poate prețui. Atâta se anunță mai din toate comunele inundate, că sau înecat atâtea și atâtea mii jugăre de semănături. Cu un cuvânt dauna numai în Transilvania este foarte mare și ómenii bine-voitori au și început colecte pe sēma nenorociților. Ce vom dice despre daunele cauzate în Banat și Ungaria, unde după cum spun rapoartele întrec pe cele alte?

Riul Tisa, care curge prin mijlocul Ungariei, pe un platou întins, nu are țărniuri naturali ca alte ape. În timpul din urmă de când cu ocaziunea inundărei cetății Seghedin (1879), guvernul a spezat mai multe milioane pentru a'i face țărniuri artificiale și dâlme în locurile mai espuse. Lucrările guvernului însă sau adevărit de nesuficiente, parte pentru că nu au fost lucrate pe base destul de temeinice, parte că au fost încredințate unor ómeni ignoranți. Ast-fel valurile Tisei au rupt dâlmurile artificiale pe la mai multe puncte și au pus sub un senin de apă mai multe mii de jugăre de semănături. Prin urmare daunele cauzate și în Ungaria sunt destul de enorme.

Precăd apele au cauzat — după cum am arătat — de o parte locuitorilor din apropierea lor daune necalculabile; pe atunci de altă parte în mai multe comune a cădut grindină

mare care a prăbușit o parte însemnată a semănăturilor. Bieții locuitori, cari au cădut victima acestor două elemente furióse nu le rămâne alta decât a lua lumea în cap, căci ajutorul ce 'l primesc de pe la binefăcători este prea departe de a le mulțumi trebuințele lor țilnice.

Alt-cum trebuie însemnat, că semănăturile din regiunile Oltului, Someșului și Câmpiei, cari nu au fost espuse inundărilor să arată foarte frumoșe și promit o recoltă abundentă. Dar le mai trebuie și cultivatorilor noștri să învețe multă carte pentru a ridica agricultura la nivelul în care se află ea în țările apusene.

Numai împrejurarea cu cultura fânețelor e de ajuns pentru a ne trăda, că după cum dice un economist: „producem ca sēlbatecii și consumăm ca civilizații.“ Fânețele sunt neglijate la noi ca nicăiri într'alt loc. După ce locuitorii sau înmulțit într'un mod tare însemnat — în timpul din urmă — au arat neîntreput din fânătă cultivându-o cu cereale. De pe cele rămase, nu se risipesc nici măcar moșinóele primăvara, cu toate că este cunoscut că ele nu numai împiedică creșterea erbei, dar fac multă incomoditate și la cosit. De a tăia răchitele și alte tufe de pe fânătă; de a le îngrășa cu băligar, de a le grăpa, de a semēna lucernă, mazărice sau trifoiu aprópe nimeni nu se îngăjește.

Urmarea este foarte naturală! Fânul, care în locul moșinóelor, răchitelor etc ar creșce prea bine pe fânețele noastre, trebuie să'l cumpărăm primăvara cu un preț destul de urcat, ceea ce pe lângă nițel lucru am putea evita. O asemenea economie o timbrăză germanul foarte potrivit cu cuvintele: „Eine verschlumpete Virtschaft“ (o economiă destrăbălată).

I. Georgescu.

MEDICUL PRACTIC

pentru locuitorii din orașe și din sate, elaborat dupe teoriile celor mai eminenți Doctori.

Brânza, proaspătă de vacă, sau de oia, puțin sărată, și mâncată cu pâine, cu cartofi, sau mămăligă, e uă mâncare excelentă. Brânza singură nu e bine de mâncat, și trebuie căutat tot-d'a-una a o mânca cu pâine și alte legume spre a se mistui mai ușor. Cașul, urda, cașcavalul, brânza de burduf, și mai toate brânzeturile sunt foarte indigeste, și e vătămător a mânca prea mult de o dată. Oamenii bolnavi cu stomacul slab nu trebuie să mănânce de loc brânzături.

Substanțele grase, sunt în genere grele de mistuit. Cu toate acestea, ele sunt indispensabile în timpul ernerii, și pentru persoanele care lucră în aer rece. Căci, substanțele grase ca și cele zaharose, sunt care procură corpului căldura cea mai mare, prin arderea lor în oxigenul aerului ce respiră omul.

Earna ori-cine suportă mai cu ușurință substanțele grase care încălzesc corpul, pe când vara corpul având căldură în d'ajuns, nu e nevoie de substanțe grase. Dintre grăsimi, untul proaspăt netopit și untdelemnul proaspăt sunt cele mai ușore de mistuit. Untura de vacă, de oia, de porc, sunt foarte indigeste, însă sunt puțin mai ușore când s'au topit la o căldură mai mijlocie, fără a le lăsa să stea mult timp la foc după ce s'au topit.

Pentru gătitul bacatelor e indiferent dacă se întrebuintă substanțe grase de proveniență animală ca untul, slămina, cerșul, etc. sau produsele grase vegetale ca: untdelemnul, uleiul, etc. căci acesta depinde mai mult de gust și de climă. În părțile mai căldurose se preferă untdelemnul, și untul mai mult de cât ori-ce alte grăsimi, pe când în părțile mai frigurose din contra se preferă slămina și cerșul.

Bucatele grase, sau chiar grăsimea singură, trebuie a o presăra cu sare și piper și a o mânca cu multă pâine, căci almintrelea cauză răgăituri și strică stomacul; asemenea e vătămător când cine-va ar mânca prea multă grăsime de o dată, și ar bea după aceea apă rece.

Zahărul extras din trestia de zahăr, sau din sfeclă, e condimentul cel mai plăcut gustului omului, și tare folositor organismului, căci servește a produce căldură animală aproape ca și grăsimile. Prin acesta că are gustul cel mai superior tuturor celor-l'alte condimente, a ajuns a se fabrica și a se consuma în cantități enorme în totă lumea, devenind un articol de prima necesitate. Zahărul se întrebuintă pentru consumație, ca

obiect d'alimentație, pentru medicamente și pentru multe scopuri tehnice și industriale.

Zahărul sau mâncările prea dulci nu trebuie mâncate prea mult, căci strică dinții și stomacul. Sunt casuri de boale, unde nu trebuie mâncat zahăr de loc. Zahărul e mai ușor de mistuit de cât mierea. Cu toate acestea mierea se poate mânca cu pâine din când în când ca un aliment ușor de mistuit. Mierea amestecată cu unt și întinsă pe felii de pâine are un gust foarte plăcut. Mierea ca și zahărul nu trebuie mâncată, mult că e vătămătoare, și servește ca condiment de minune. Deosebit că se întrebuintă ca aliment se ea pentru doctorii foarte mult, și în multe țări se prepară și uă băutură spirtosă foarte bună.

Făina, — de grâu, seară, orz, porumb, etc. constă în mare parte din amidon, sau feculă (crochmală). Dacă pune cine-va făina în apă rece, și uă amestecă cât-va timp, apa se turbară; și dacă lasă să se așeze puțin, se depune la fund uă pulbere albă, care nu e alt de cât *amidon* sau *feculă*. Calitatea nutritivă a unei făini depinde de cantitatea de amidon și a substanțelor albuminoase ce ea conține; pe lângă amidon s'afă și gluten în făina care e iarăși uă substanță albuminosă.

Când amestecă cine-va în gură câte-va boabe de grâu, sau seară, atunci amidonul se disolvă în salivă, iar în gură rămâne o substanță lipicioasă de o culoare sură care e glutenul.

Dintre cerealele indigene, *grâul* stă mai pre sus de toate cele-l'alte produse în superioritatea calității, prin marea cantitate de amidon și substanțe albuminoase ce conține. După aceea vine *secara* care are aproape aceleași substanțe, însă într'o cantitate mai mică. *Porumbul* e sărac în substanțe albuminoase, dar întrece pe cele-l'alte în substanțe grase.

Făina poate conține multe substanțe vătămătoare sănătății din diferite casuri naturale, și chiar artificiale, făcute prin amestecături de alte substanțe asemănătoare de către făinari spre a trage un folos mai mare. Făina strică și vătămătoare sănătății e aceea măcinată din grâu ne copt bine, umed, sau ars în magazie. Agricultorul care e silit a secera în timpuri ploioase, trebuie să caute a usca grâul cum poate în casă sau cuptore căldicele spre a-i trage umiditatea, cu toate că și acesta e rău pentru făină, însă mai sănătos de cât cea extrasă din grâu umed. Mașinele de curățat grâul ajută tare mult a depărta grâul ars și stricat de cel sănătos, însă morarii și speculanții de grâu și de făină, spre a nu pierde mult, neglijează curățarea grâului cu aceeași acuratețe cum ar trebui să fie. Falsificațiunile în făinurile de tot soiul nu e de gis că se pedepsese aspru în toate țările, însă consumătorul, dilnic neputând descoperi falsificația ușor de cât numai întâmplându-se

easuri grave de a se îmbolnăvi și muri chiar, vine omul de știință și descoperă cu d'ămă-nuntul tot ce conține făina de vătămător. Știința chimică a ajuns așa de departe că se poate constata fie care grăunte de făină care e fals și vătămător, pe când consumatorul se ea numai după aceea ce poate vedea ochiul liber, sau gustul ce lasă pe vârful limbei.

Un amic al poporului.

Correspondența „Gazetei Săténului.”

Vaşcom (Bihor), Ungaria.

La 20, 21, 22 Maiu s. n. a. c. am avut o mare de apă nepomenită de bătrâni. A fost un al doilea deluviu.

Daunele sunt foarte mari în semănăturile atât la câmp cât și în grădini. A mânat case, șiri, pomi, arbori, cu un cuvânt tot ce 'i a stat în cale.

Semănăturile de pe lângă vălcele, pâraie, ruri și crișuri au suferit totala lor nimicire, — și în ast fel de grad de nici pământul, locul semănăturilor nu se mai cunoșce, căci într'un loc a lăsat nisip cu petri (bolovani) într'altul a făcut gropi cari și până ađi sunt pline cu apă, — iar altele locuri au primit în locul semănăturilor „albia“ apei. — Va să dică: partea cea mai mare a pământurilor sunt nefolositoare pentru tot d'a una, de cum va nu le va ameliora érá apa cu inundarea sa de adoua órá. —

Proverbul dice: „nici apa nu umblă mai mult de 40 de ani pe una și aceeași »albie« și loc, — nici averea nu stă la una și aceeași casă, mai mult de 40 de ani, și numai aceea stă atâta care e cu dreptul.»

Mândrul nostru popor la toate nefericirile sale și are ceva spre mângâere!

Podurile, cu o mică excepțiune, toate au fost ruinate, drumurile [șoselele] întindere de un kilometru depărtare sunt ruinate, din care cauză comunicația a suferit.

A luat apa, între undele sale înfricoșate, și animale de tot soiul; privind spre apă te lovea jalea când vedeai că se lupta în undele apei câte un porc, vițel, capră care să 'și scape viața ce unele o dobândeau, iar altele erau aruncate de valurile furioase sub o tare „butură“ sau trândind'o de cutare rătăcină și ast-fel 'și afla perirea.

Așa dicea poporul cu lacrimi în ochi: »acesta e al doilea potop« (deluviu).

Cele mai multe familii au părăsit noptea tot ce au avut în casă și au fugit să 'și scape măcar viața.

De mai ținea numai o đí ast-fel, erau espu-

se vitele morții de fómé, căci nu avéu să imbuce odată de pe pământ.

În nefericita Ungaria, mai și lunile trecute fură ruinate prin flacara focului câte-va comune și orașez acum în aceste ăile din urmă duce tot ce-i stă în cale apa. — *Tóte sunt semne rele.* —

De când a fost »pohoitul« (apa mare) nu avem trei ăile după alta timp bun, — căci tot înorat e cerul și plouă.

La 10—15 Iunie s. n. a. c. munții falnicului Bihor erau acoperiți cu zăpadă — o minune în seculul al XIX.

Un ast-fel de eveniment în natură nu mai știu nici cei bătrâni din câți se află sub pólele faimosului Bihor.

Cât despre semănăturile ce n'au fost atacate prin esundarea apelor sunt de tot frumóse (grânele).

Porumbul suferé căci nu l pot săpa, căci nu-e timp bun și care'i sapat nu creșce că 'i rea clima.

Pomii cu pómele erau frumóse, dar șeie bunul Dumnezeu că acum cad pe fie-ce đí ródele din pomii în unele locuri.

Să nu dăm uitării, acum după tragerea apei, partea cea mai mare din edificiile edificate din pétră au crăpat — iarăși cele de lemn s'au lăsat mai jos, semn că de ținea încă cât-va timp apa — erau espuse la rupere (haluitură).

Spun călătorii de pe munți că deluri sau huluiit unul pe altul, sau afundat ast-fel de văi de ar fi trebuit să lucreze comune ani întregi să le umple și ađi sunt asemenea.

Timpul ce'l avem ne supără căci lucrul rămâne de ađi pe mâne, lucrătorii sunt tare scumpi.

Scumpeșce lucrători edificarea edificiilor pentru stațiunea calei ferate unde lucreza cu sutele ómeni — pe lângă plata buna — și mai comođi de cât a merge la sapă.

Animalele au trecere fără deosebire.

Cerealele, mare mirare, nu sunt scumpe, sunt estine.

În eurénd voiú avea onóre a vé scrie despre deschiderea liniei ferate sub pólele Bihorului.

Vasile Sala.

I N U L

Pe aceste vremuri de superficialități e nă minune când mai vedem, pe ici pe colea, câte-va pogóne din această prețioasă plantă textilă și oleaginosă ce se cultiva, înainte, mai de fie-care sătén, pentru semințele și mai ales pentru ața din care sătencele nós-

tre țeseau îmbrăcăminte lor și a familiilor lor.

Astăzi americile, madipolanurile și stămbele au înlocuit pânza de in și cânepă și sătencele noastre, mai ales cele de la câmp, au lăsat răsboiul la care o dată lucrau cu atâta dragoste și mândrie érna. Dar dacă Inul nu se mai cultivă de săteni, pentru lucrul trebuincios îmbrăcăminte lor, nici proprietarii mari și arendașii nu'l mai sémănă, sau aprópe de loc, pentru semințele sale ce se vënd cu așa preț bun.

Pricinele acestei delăsări a unei din cele mai prețioase plante sunt multe și parte s'au arătat în această revistă. De sigur însă că înpuținarea locurilor pentru cultura inului, precum sunt cele de țelină, prosiele, locurile grase și odihnite, au contribuit mult la delăsarea culturii Inului.

Acastă prețioasă plantă industrială coprinde mai multe specii, varietăți și sub varietăți. Specia de In obicinuit (*Linum usitatissimum*) se crede a fi de fel din Asia, cu toate acestea 'l găsim crescând natural prin poenele și fânețele din România și în părțile australe ale Europei. Ba *Inul perenne*, vivace, se găsește nu numai la noi dar și în Siberia, crescând singur.

Fóрте posibil e că această plantă, din familia *Lineelor* care are ca simbol *Bine facerea*, nu s'a adus din Asia, ci acolo 'i va fi priind mai bine pentru a da cea mai subțire ață pentru facerea batistelor și dantelelor, precum sunt varietățile târđii din Flandra și *Inul de Riga* de care se spune atâta bine de o vreme în cóce pentru ața ce dă de o așa bună calitate, dar care plantă de generésă repede la noi.

Din acest In de vară, ce se sémănă mai rar, căci nu se face prea crânguros, s'au adus și în România asemenea semințe.

În România se cultivă inul de primă-vară și dacă se cultivă numai pentru fir, se pune cât de des. În străinătate, când se sémănă numai pentru sămință se pune 30 kilograme la hectar. La noi mai adesea-ori se pune chiar 150—250 kilograme la hectar și se recoltesă și fuior și semințe.

Cultura inului cea mai apropiată pentru obiceiurile din țară constă în:

Alegera semințelor care trebuie să fie grele, strălucitoare, alunecóse și care înainte d'a

se sémăna să se încerce de n'au pierdut proprietățile lor încolțitoare. Cu cât semințele vor fi mai d'o potrivă, cu atât ești mai sigur că n'ai luat o amestecătură de mai multe varietăți de In. Semințele de In rusesc, cunoscute sub denumirea de In de Riga (aduse din Lívonia și Lituania) sunt mai tari-cele, mai puțin alunecóse și cam verđui.

Semănarea, grăparea și tăvălucirea, în luna lui Martie, Aprilie și începutul lui Maiu, în un pământ de luncă, gras, odihnit sau spart numai de un an de țile și fóрте înmărunțit. Cu cât acel pământ va fi mai bogat în fosfate și silicate alcaline cu atât va da rezultate mai bune. Acest pământ trebuie ogorit fóрте adânc de cu tómnă și boronit primăvara, și numai dupe o trecere de câți-va ani să se mai semene în același loc Inul.

Plivitul e fóрте trebuincios când locul a eșit buruenos. Se plivește îndată ce Inul a crescut de vr'o 4 degete.

Recoltarea Inului se face când începe a îngălbeni; când se lasă ca să se cócă semințele prea tare, fuiorul 'și va perde din calitatea sa. Când se cultivă numai pentru semințe trebuie a se lăsa până ce încep a cădea foile, iar când se dorește uă ață fóрте subțire să se recolteze, ca în Sileia, când începe a înflori Inul.

Inul se smulge, se scutură pământul de pe rădăcini, se face mánuchi, se lasă a se usca, pe loc sau mai bine în șopróne, și se bate.

Dacă proprietarii mari și arendașii s'ar decide a cultiva Inul ca plantă oleaginosă, recoltarea nu 'i ar costa nimic, căci sătencele bucuróse ar fi a se însărcina cu smulsul, adusul și bătutul mánuchilor în schimbul laorului ce 'l vor topi, melița, pieptăna, tórcé și țese pentru trebuințele lor proprii, avënd ast fel, dacă nu o îmbrăcăminte mai trainică ca cea de cânepă, dar mai fină ca acesta și mult mai trainică ca cárpeturile ce iau din orașe.

Ca plantă pentru fabricarea uloiului, Inul e fóрте prețios și întrebuintat la arte, medicină, industrie și intră până și în compunerea cernelei de tipar; uloiul de In pentru văpsitul scândurelor e cel mai bun, fiind cel mai sicativ.

Sămînța de In uscată coprinde: 11,265% uloiu; 0,146 cëră; 2,488 un fel de

reșină môle; 0,550 materie reșinosă colorantă; 0,926 substanță gălbue semănând cu taninul; 6,154 gumă; 15,12 mucilag vegetal; 1,28 scrobela; 2,932 gluten, 2,782 albumină; 10,884 extract zaharin; 44,382 acoperământ. Se mai găsește acid acetic liber, puțin acetat, sulfat, muriat de potasă, fosfat și de sulfat de calce, fosfat de magnezie și silice.

Inul se cultivă și în grădini ca plantă înpodobitoare cu florile lui. Inul pereneal cu flórea albastră (*Linum perenne*) care e vivace, e comun, dar florile sale deși se trec repede, se succedă multă vreme. Una din gravurele colorate din acest număr îl înfăcișează.

Inul perenne cu flórea albastră.
(A se vedea explicația în acest No.)

Inul cu flórea roșie anual, înfăcișat de gravura colorată din numărul trecut, (*Linum grandiflorum*), e foarte viguros și înflorește mult și foarte frumos, în cât în Franția se socotește ca una din plantele cele mai prețioase pentru înprejurul bradelor de flori.

C. C. D.

COBEA SCANDENS

Sunt unele plante urcătoare care deși nu pot crește afară în clima noastră, dar merită a se păstra pe timpul iernii pe ferestre și în seri, pentru a le scó-

te primă-vara în grădini și acoperi și înpodobi cu ele zidurile, zăplazurile și chioșcurile în scurt timp.

Dintre aceste plante e fără îndoială și *Cobea scandens*, care crește așa de repede în cât e în stare a acoperi în uă singură vară chioșcure înalte de 8 metre. Apoi florile sale mari, cu culórea schimbătoare, sunt [precum arată una din gravurele colorate din acest număr] destul de înpodobitoare.

Flórea *legătorei* precum îi se mai dăce acestei plante de seră temperată, din cauza proprietăților sale agățătoare,

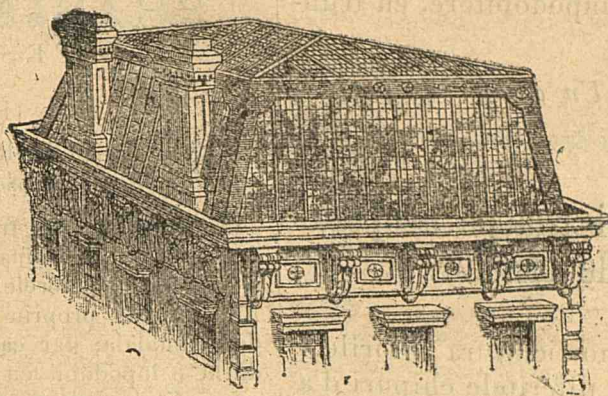

Cobea scandens
(explicația în acest No.)

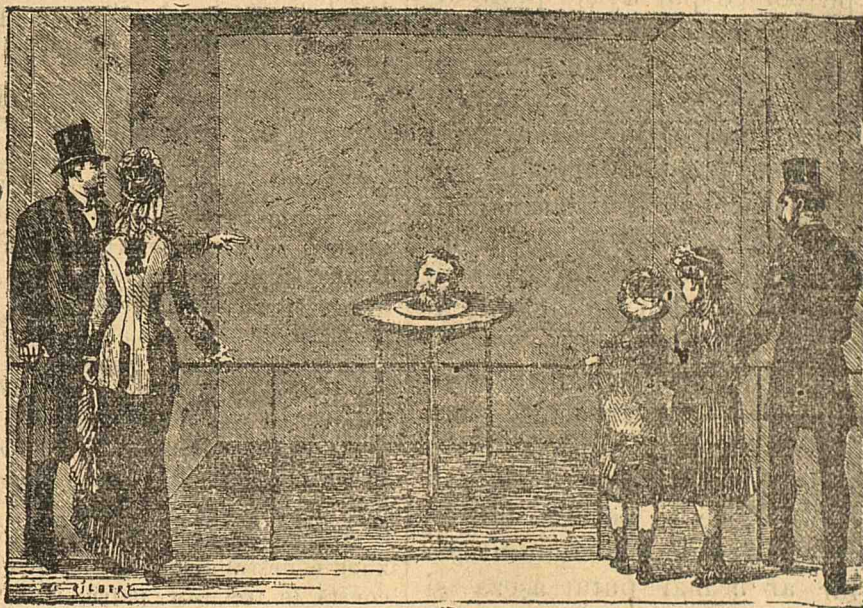
e de fel din Mexic și d'acolo s'a introdus în Europa.

În România nu e atât de răspândită. Ea se poate înmulți așa de lesne prin butași și se poate trata și ca plantă anuală semănându-se timpuriu în glastări ce se țin prin odăi sau în straturi puse pe gunoie, pentru a se răsădi afară prin Aprilie, unde va crește cu atât mai repede cu cât e răsădită în loc mai spre sóre și cu cât se udă mai mult.

Amatorii de plante urcătoare, din străinătate, au căpătat uă varietate din această plantă, din familia Polemoni-

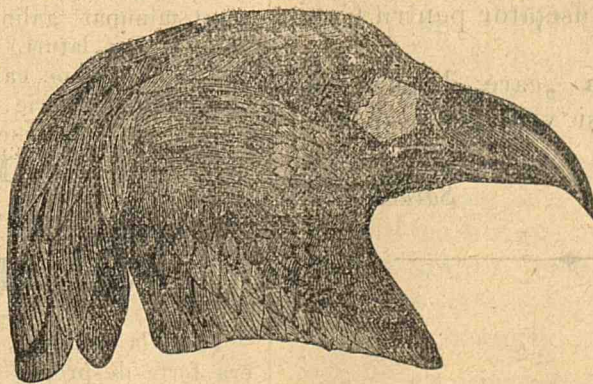

Sera Galerie pe acoperământul caselor mari. (articol relativ în'acest No.)

Decapitatul vorbitor.

[A se vedea în No. viitor explicația acestei ușoare experiențe de fizică amuzantă].

Găina cărbune aprins. (explicația în'acest No.)

aceelor, și mai înpodobitoare, cu frunzele învărgate.

Un amator de flori.

Grădinele de iarnă pe acoperămintele caselor.

În *Tratatul de horticultură „Florile,”* s'a vorbit despre diferitele chipuri d'a se păstra florile érna și orangeriele și serele au fost descrise.

Autorului nu 'i a trecut prin min-te eșcentrica dar nemerita idee d'a povățui pe cei ce pot a 'și plăti orice gust să 'și prefacă acoperemintele caselor lor în galerii sere, unde să găsească odihnă sănătósă și plăcută.

Acum vr'o lună eram în București și vedând „furia“ ce a coprins pe Bucureșteni d'a face mereu construcțiuni monumentale, 'mi dicém privind chioșcul ce arhitectul otelului, ce se construșce peste drum de teatru, așeză în vârful acelei case:

— De ce nu 'i a trecut prin min-te a prefaca acel acoperământ, mai înalt ca teatrul, în o florărie care s'ar fi încălđit pe jumătate érna numai cu căldura, ce se perde, a hórnelor acelui otel, și pentru comoditatea pasagerilor ar fi mai putut așeza și un ascensor care să te ridice în acel nou fel de grădină suspendată a antichităței?

Ar fi fost — cred — original, nou și atrăgător pentru un hotel și ce e mai mult înfrumusețător pentru Capitala Țerei!

Priviți gravura „care dă uă idee de acéstă idee“ și veți crede—póte—ca mine.

Sătucénul.

PHASIANIDUL

(FESANID).

(Fine).

LOFOFOR DE LHUYS

(Lophophorus Lhuysii)

Mărimea acestei frumoșe păsări e superi-óră lofoforului ordinar. Ciocul sêu e mai lung și mai tare, picioarele sale sunt mai viguroșe. N'are creștă propriu disă ca congenarul sêu din Himalaia; dar capul sêu în partea din dărăt e înpodobit cu un mănuchi de pene purpurii cu reflecte metalice. Penele cefei și spinărei bat în arămiu strălucitor. Pe aripi și pe codă verdele și albastrul metalic predominéză. Părțile inferióre ale corpului sunt negre verđui.

Acéstă haină strălucită nu o îmbracă bărbatul de cât în al doilea an; pân'atunci sémână cu femela. Acéstă are penele cenușii închise.

Dupe P. David acéstă minunată pasăre locueșce regiunile cele mai ridicate ale Mulinului și Kokonoorului oriental și frontierele occidentale ale Seciunului. Trăeșce în mici cărduri în fânețurile de sub regiunea pădurilor și se treă, pentru a dormi, pe copaci. Hrana sa obicinuită constă în substanțe vegetale și mai ales în rădăcini suculente ce scoț așa de îndemánatec cu puternicul lor cioc; cum caută cu deosebire rădăcinele unei *Fritilarii* galbene numită *Pae-mu*, indigenii 'i au dat numele de *Pae-mu-ky*. În'aceea țară se mai nemeșce și *Ho-thau-ky*, adică *Găina cărbune aprins*, bărbatul adult înbrăcat cu haina sa metalică.

Acéstă pasăre fórte temétóre și a căru zbor e destul de puternic, are un strigăt ce constă în trei sau patru note pătrunđetóre și bine deosebite, ce se aud dis de dimi-netă când e să plouă.

Ea se găseșce în cea mai mare parte a Tibetului oriental, dar așa de rar în cât e temere că va dispărea cu desăvêrsire. Chinezii, în'adevêr, o vânéză într'una și prind, acest minunat galinaceu cu carnea așa de delicată, cu lațuri.

Specimenul pe care P. David 'l a trimes Muzeului de istorie naturală e ucis la o altitudine de 4500 metre.

Magaud d'Aubusson.

SULIMANUL

Până la un timp, articolul ăsta de tualetă era fórte desprețuit la femeile nóstre; căci se mulțumiau cu chipul ce li'l dăduse Dumnezeu și nu voiau să'i adauge frumusețe min-

cinosă*). Țerancele române, pe atunci, nu se mai „dregéu“ cu suliman, pudre, lapte de cucónă (!) etc, și cu toate acestea erau așa de frumoase, în cât.... nu numai boerii dar chiar și Domnii râvnéu la ele. Tradiția spune că, moștenitorul lui Radu Negru a luat de soție pe fata unui țeran, iar Mireea cel Bêtrân a răpit o sătencă veduvă, și — tăinuind'o — a dat cu dên-a țerei 4 căpitani.

Astăzi însă, lucrurile s'au schimbat: fetele nepudrate sunt rari ca vevețele albe; se găesc femei care mai bine ar prefera să ia-să din casă nemâncate de cât nesulemenite. Și e rău; căci obiceiul acesta cade în sfera moravurilor rușinoșe, bunióră ca acela ce 'l au unii bărbați d'ași vâpsi pèrul spre a părea mai tineri. Afară de asta, *sulimanul* eclipséză mândrețea firească, atacă frăgețimea pelei și causéză fel de fel de maladii; el, înegreșce, sbârceșce, prăpădeșce pelița pe care este aplicat.

Di-d-r. G. Vuia, vorbind despre dênșul, dice: „O datină fórte lătită la femeile române este de a se a.bi sau sulemenî pe față în credința că se vor face mai frumoșe. În cele mai multe casuri albecele se compun din substanțe metalice pe care pielea nu le pòte suporta fără vătămarea sănătăței. De regulă plumbul, mercuriul (argintul viu), bismutul se întrebuintéză la prepararea lor, care tóte sunt stricăció e corpului omenesc. Preparatele mercuriale sunt din tóte mai lățite la popor. Sub numirea de „săricică“, babele din sat cumpără *sublimatul*, o sare mercurială, din cele mai înfricoșate otrave, din care apoi fac albecele. Săricica de multe ori serveșce și de mijloc de a se otrăvi pe sine sau pe alții. Asemenea albele atacă cu încetul dar sigur organismul. Pelea își perde elasticitatea și se sbârceșce, dinții vinețesc, negresc și plesnesc; gingiile se slăbesc, și cu ele rădăcina dinților. Sistemul nervilor se irită, de unde se nasc o mulțime de bóle, de care femeia ce se sulimeșce nu-și știe da seamă.“

Ni s'a întâmplat să vedem dame cu fețele așa de înăclăite, în cât semănuu mai mult a paiate de cât a strănepóte d'ale mósei Evei; petele acelea vinete de pe obraji, dungele cele albe, locurile roșii și unșuroșe, scлиеala aceea artificială, tóte în fine ne-au provocat risul, desgustarea.

Și cum suntem contra acestor găteli meșteșugite, le-am urât din suflet; fiindcă noi așa credem că nu judecă nimenea pe femeie după frumusețe, ci după purtare. Frumusețea la femeia necinstită, dice înțeleptul Solomon, este ca cercelul de aur pus în botul porcului.

Moda acésta (a albelei), pe lângă alte ne-

*) Acelea care 'și suliminedă fața, se considerau ca Césertate din rëndul celor oneste.

ajunsuri ce face clientelor sale, le ridică și două calități — *modestia* și *simplitatea* — neapărat trebuincioșe unei bune economie și fără care femeia nu pòte fi adevărată femeie. Apropo de asta, iată ce dicém mai anii trecutii într'un diar din Transilvania: Ar fi de dorit ca dênsele — adică femeile — să iubescă mai mult (cât se pòte de mult) simplitatea; căci simplitatea și neprisosința forméză nemărginita înfrumusețare a naturei lor, iar curățenia trupului și aședarea vestimintelor ce'l acoper, acestea singure sunt adevăratele podóbe cuviincioșe pentru o femeie vrednică de respect, tóte celelalte prisóse ridică fie-care câte o grație, câte un dar natural, și ast-fel schimonosese chipul cel adevărat al femeii; în cât înpodobirele cele meșteșugite și încărcate de petre împrejurul mâinilor lor, tóte vesmintele lucurióse transportate din țeri streine și darăpănátore economiei casnice, în adevăr acoper și ascund frumusețea lor naturală, și întunecă strălucirea ei, precum norii întunecă discul lumii, ce înfrumusețéză nopțile cele mai plăcute pentru călători. Nici o dată bărbații cei înțelepți și nebântuiți de slăbăciuni deșarte nu s'au fermecat de gătelile și arătările din afară. Penelopa nu se înconjura de mulțimea pețitorilor pentru aceste găteli și arătări din afară, nici fiica lui Scipion nu fu chemată să pòrte diadema lui Ptolomeu împèratul Egiptului, nici Atenaida nu fu proclamată de împèrătésă a Bizanțiului pentru deșertăciunea tualetei, ci numai pentru virtutea lor cea mare.

I. Aristotel.

Correspondența „Gazetei Sătenului.“

Din Delta-Dunărei.—20 Iunie, 1887.

Sunt fel de tel de lăcuste cari cad pe capul țeranului d'aci. Dacă am începe de la Vătășelul primăriei trecând peste Notar, Primar și am ajunge până la cel mai înalt slujbaș al guvernului care intră nemijlocit în atingere cu țeranii, mai toți sunt niște lăcuste; și bună-óră cine ar putea dice alt-fel? Pòte fi lăcustă mai răpitóre ca receptorul care cum vede francul în mâna țeranului, sare și-l ia! Ca notarul care cum vede puiul de găină în curtea țeranului sare și-l cere!

Dacă am pus în capul corespondenței *Lăcustele*, n'am voit a vorbi de

lăcustele din felul celor de mai sus, și de aceea am și ea sunt fel de fel de lăcuste, păcatul nostru celor de prin Delta-Dunărei căzi avem de tot felul lăcuste, dar ori cât de rele ar fi cele sub forma de percepatori, de notari, de pădurari de pildă, tot nu sunt așa rele, așa de păgubitoare ca lăcustele propriu zise, care anul acesta ca și anii trecuți nu s'au lăsat mai pre jos.

De ca primă-vară s'au arătat mai întâiu la comunele Kilia și Stântul-Gheorghe; grija cea mai mare a fost pentru Kilia, căci la acea comună sunt mai mult ca 2000 Hectare arătură, deosebit de grădini și vii; grija era și mai mare pentru că Kilia fiind la granița Rusescă, — la granița focarului lăcustelor, — trebuia să se preîntâmpine invaziunea vecinilor, cari cu totă straja de graniță ce fac ruși [negreșit pentru altele, nu pentru lăcuste] tot nesocotesc giandarmaria imperială și trec la noi. La Sft. Gheorghe pe unde sau arătat lăcuste n'au fost de mare pericol, astăzi sunt cu totul nimicite afară de grindul numit Crasnicol care de și aproape de Sft. Gheorghe dar ține de comuna Morighiol din plasa Tulcea; la Crasnicol sunt multe de tot, multe se vor omorâ și multe vor rămâne să depue oulele ca să avem și la anul.

Anul acesta lucrările de stărpirea lăcustelor s'au făcut în bună înțelegere cu Rusia, vecinii noștri, ast-fel un delegat al nostru a vizitat lucrările lor din Basarabia, și un delegat de al lor a vizitat pe ale noastre. Acum să vă pun în cunoștință un fapt care dovedește lealitate vecinilor Ruși.

Un suprefect din Basarabia a fost însărcinat la Vâlcoș cu stărpirea lăcustelor, după ce a omorât o parte din ele, ca să scape de belea, a început gonirea lăcustelor spre Dunăre, era încredințat naivul sub-prefect Ruseș (și sub-prefecți Rusești să vede că nu sunt tocmai brezi) ca lăcustele să vor îneca în Dunăre; ce sa întâmplat? lăcustele au trecut în not Dunărea și au luat cu asalt localitatea

Periprava, ast-fel că de unde anul acesta nu se pomenea lăcuste la Periprava au venit ca nisipul mării pe Dunăre, Negreșit, ai noștri au reclamat contra D-lui sub-prefect și să și ce că sau și luat măsuri de pedepsire.

Semne rele se arată dacă vom începe de cu anul acesta; în județul Constanța sau arătat lăcuste, în județul Tulcea nici mai e de vorbit de loc. Să nu vă mirați dacă v'ar veni ca musafiri.

Recoltele sunt bune în tot județul, n'au de ce a se plânge cei din județul Tulcea; am vădit cu ochii și pot spune că în general sunt mai bune ca în toată țara. Vorbind de județul Brăila și Covurlui pe unde am fost de curând; grâul și orzul e mult mai bun în pău și cred că pe multe locuri chiar în bobe e superior, porumburile sunt trumose; din contra vă pot, de pe auzite, informa că în județul Constanța recolta e foarte proastă.

Constanța și Tulcea, două județe, unul lângă altul, cu același climat și mai aceeași locuitori, totuși în tot-d'una, recolta este mai îmbelșugată în Tulcea, explicația o găsim cu înlesnire. Tulcea mulțămită bogatelor ei păduri, este superioară Constanței.

Mai nou, Administratorul Sulinei anume Murgulescu a fost revocat, ar fi de vorbit despre acest D-n, dar cum Gazeta Sătănului nu poate înregistra murdării de acelea ce să imputa acestui administrator, trec la ordinea zilei, căci și a luat pedeapsa, de și i cam ușoră la drept vorbind.

Zamfir.

STATUA UNUI SATEAN

Monumentele e știut că sunt semne de onoare și de gloriă a unei națiuni. Ele, deosebit că împodobesc un oraș, dau dovadă generațiunelor viitoare că acei cari luptă în viață pentru binele și folosul omenirii nu rămân uitați sau nerecompensați într'o țară civili-

sată și bine organizată. Bine înțeles că numai națiunile libere cunosc a prețui idealul, și a recompensa meritul după cum cere trebuința.

Sclavii și popoarele inculte nu cunosc lupta idealismului, nu cunosc talente, și nu știu ce va să dică geniuri, de aceea nici că pot avea monumente.

În anticitate popoarele mai mult sau mai puțin luminate, onorau pe războinici și adorau cultul eroilor; lumea modernă însă onoră într'un mod glorios, nu numai pe războinici sau capetele încoronate, cum era mai înainte vreme, ci pe ori ce om talentat care descoperă și dezvoltă vr'o artă frumoasă și folositoare, fără a ține în seamă de e născut în bordei sau în palat. Oamenii celebri, deosebit că sunt înscrși în istoria civilizațiunii lumii pentru vecinică amintire, dar chiar corpul și fisonomia lor naturală e transformată în fer, oțel, bronz sau piatră și așezată într'un mod monumental în mijlocul orașului, și astfel omul genial începe a vieții din nou în mijlocul națiunii sale pentru eternitate.

La 31 Mai se inaugură la Viena descoperirea statuei celebrului muzicant

IOSEPH HAYDN*)

El era fiul unui sorman sătăn din satul Rohrau, și prin talentul lui musical ajunsese a fi uă celebritate universală. La începutul carierei sale a avut a lupta cu miseria și cu multe nevoi. Părintele său, venind a 'l vizita pe când s'afila bolnav, 'i aduse drept ajutor 17 creștari și aceștia încă agonisși cu multă trudă și mult necaz.

La mărte 'i lăsă, drept moștenire înțeleptă povață: *aibi frică de Dumnezeu și iubește pe ori ce om*. Nu trecu însă mult și geniul începu a se dezvolta și a câștiga mirarea publică prin cântările mlădióse ce compunea. Po-

porul și lumea musicală erau fermecați de compozițiile lui, și în scurt timp eatăl ajuns om celebru și căutat la tóte curțile mari. La mărtea lui 'i se făcu uă ceremonie fôrte mare la care luă parte însuși Napoleon căci p'atunci s'afila în Viena tocmai cu puterea lui.

Ast-fel că și acuma la descoperirea monumentului i se făcu uă ceremonie mare, luând parte împăratul Austriei Franz Ioseph, principele moștenitor Rudolf și mai toți membrii familiei imperiale, miniștrii, deputații, senatorii, societățile musicale, și tóte notabilitățile reședinte în Viena între care s'afila și proprietarul moșiei unde se născu Haydn, contele Harach.

După ce se sêvêrși serviciul divin, mai multe discursuri fuseră pronunțate, în urma căror primarul Vienei luă în priimire actele comitetului prin care se constată că monumentul trece în proprietatea comunei, și că are a îngriji perpetuu de buna lui întreținere.

K,

DIN LOCALITATE

Dacă în privința semănăturilor de tómnă și a parte a celor de primăvară anul acesta agricol nu se póte socoti între cei răi, în privința porumbului e unul din cei mai răi ani.

Porumbul de și răsărise bine la început și se dezvoltase fôrte bine, dar, din pricina secetei din urmă, e aprópe pierdut. Cel pus mai timpuriu și mai cu deosebire cel ce înaintea Pașcelui se semănase în loc ce fusese ogorit de cu tómnă tot a crescut destul de puternic și înalt, 'i a dat spicul și puține mătăsuri, dar a legat fôrte rău și puțin în cât cel mai bun nu va putea da de cât cel mult 14 hectolitru la hectar și acestea în cas că plóea nu va întârția.

Porumbul pus târziu e aprópe pierdut, fără nici o nădejde de îndreptare; cel mai mult nu e mai înalt de vr'o 2 palme, fóile s'au răsucit și îngălbenit și spicul s'a uscat.

Prevedem cu durere, uă lipsă nu numai de porumb pentru export ci chiar pentru îndestularea hranei populațiunii. Micul plugar e cel mai lovit de această nenorocire!

Noi povățuim pe cei cari nu 'și au vândut porumbul din recolta anului trecut, a nu se grăbi cu vânzarea lui cu tótă probabila mare urcare de preț care

*) Născut în satul Rohrau la 31 Martie 1732 și încetat din viață la Viena la 31 Maiu 1809.

va fi, mai ales că recolta porumbului pare a fi compromisă în cele mai multe județe din țară.

Credem că se va recunoște că „Gazeta Săténului“ a avut mare dreptate spunând în fie-care an (și insistând încă și mai mult anul acesta) ca cultivatorii să nu să témă d'a semăna porumbul cât de timpuriu, căci cel ce a apucat seceta prașit și destul de viguros, dacă nu va da nă recoltă superiără, dar tot va fi d'ajuns pentru consumațiunea celui ce l'a semănat după cum 'i povățuia această fõe, scrisă nu numai de ómeni cari au cetit mult dar și cari, ca plugari, au pãit multe.

E încă momentul d'a cere a se ceti tóte ce s'an scris — în atãlea rënduri — în această revistă pentru a îndemna pe mării și micii plugari din România d'a începe a cultiva la câmp *Cartofii*.

La 5 Decembre 1885 Directorul acestei reviste sfârșea un lung articol asupra Cartofului cu următoarele cuvinte :

„.... Cu cât culturile nòstre vor fi mai variate cu atât bogăția va fi mai mare în țară. Și la cas de v'ro fómete — ferescă Dumneșeu — când cerealele nu se vor face, să găsim în cartof — ca Francesii când cu fómetele de la 1816—1817 și 1846—1847 — un „bun ajutor.“

Dar nu numai „Gazeta Săténului,“ ci și „Economia Națională“ a îndemnat tot-d'a-una răspândirea culturii Cartofului. În zadar însă, căci la noi povetele bune nu se iau în sémă. Cu tot apostolatul d-lor P. S. Aurelian, Moga și al „Gazetei Săténului“ pentru Cartofi și semănarea timpurie a Porumbului, plugarii noștri — în majoritate — se țin tot după „cum au apucat.“

Earba lipsește aprópe cu totul la câmp. Posessorii vitelor din suhate așept cu nerăbdare ridicarea clăilor de cereale de pe câmp, pentru pășunarea vitelor în mireșci, căci cele mai multe iamașe au devenit încă de mult neîndestulătoare ; eșceptăm negreșit câte-va suhate între care și cele de la Slobozia-Galbenu unde proprietarul, obligat de contractul sêu agricol cu sãteu'i cari plãtesc iamașul socotit pe cap de vită d'a da cel puțin 3 sterturi de pogon de cap de vită, a dat 2 pogóne de vită, căci are nevoie de a'și îmbunătăți locurile.

Cum fãnul și alte nutrefuri vor fi puține în'acest an, povățuim pe agricultori d'ași strãnge bine tóte palele noi și cele rămase de an. — Și cum — ciudată coincidență ! — focurile „se pun“ în județul nostru la nutrefuri numai în anii când sunt căutate nutrefurile, povățuim pe cei-ce au mai multe, d'a le asigura contra incendiului, afară numai dacă s'ar lua măsuri mai serióse de poliție rurală.

Precum am anunțat, d-l Constantin Dãnescu, fost Director al prefecturei poliției și ajutor de Primar al Capitalei, a priiuit funcțiunea de Prefect al județului R. Sarat.

D-sa 'și a și ocupat postul sêu.

Priiina de la stabilimentul de arte grafice „Socec & Teclu“ un frumos și mare album tipãrit cu multă îngrijire și plin cu o mulțime de heliografii și gravuri negre relative la Biserica Episcopală a Mãnãstirei Curtea de Argeș, ce s'a restaurat și sfințit din nou la 12 Octombrie 1886.

Acéstã grea lucrare de artã, a Ministerului Cultelor, a fost sfãrșită cu deplin succes de acest stabiliment unic în țară și cu care ne onorãm cu drept cuvânt. Tótã partea tehnicã a acestei lucrãri e conceputã și executatã în'acel mare atelier din București, ce meritã a fi vizitat.

Noi felicitãm sinceramente pe d-nii Socec & Teclu pentru sfórțurile ce 'și dau pentru ca să avem în țară un adevãrat stabiliment de arte grafice, lucru fòrte greu în România unde arta e așa de puțin gustatã și încurajatã și artiștii grafici așa de rari.

Sperãm că inteligenții conducãtori al stabilimentului dñu strada Berzei vor fi în curënd în stare, a executa și photoglyptii, ce nevoiți suntem a ne procura din Paris.

În ce privește heliografia, despre care lucrare cetitorii noștri 'și au fãcut o idee din portretul din No. 9 al „Gazetei Săténului,“ și mai ales a gravurelor negre, ce vom executa și noi și în acest stabiliment, și despre care dau o idee douë din gravurile negre din acest numër, putem spune că d-nii Socec & Teclu sunt pe cale d'a ajunge curënd în buna execuțiune primele case grafice din strãinãtate.

D-l D. Butculescu, Președintele-Administrator al expozițiunii din Craiova a Cooperatorilor din țară, ne informezã că la 2,14 August 1887 se va deschide acéstã expozițiune.

La 15 Iuliu 1887 expirã termenul înscrierii la acéstã expozițiune. Obiectele ce vor trimete expunetorii vor beneficia de un rabat de 50% la ducere și întòrcere. Tóte cererile de participare, inveniariile și obiectele de expus se vor trimete pe adresa d-lui D. Butculescu la Craiova. Expozantul are drept la un metru pãtrat gratuit, pentru cei l'alți metri în plus se plãteșce 25 lei unul.

Or-ce deslușiri se pot da la Administrațiunea acestei reviste. Comisar pentru orașul și județul R. Sarat al acestei Expozițiuni e și anul acesta Directorul acestei reviste.

D-l Locot.-Colonel Cuciutrescu, care d'abea de câte-va zile venise ca comandant al regimentului de dorobãnti din localitate, fiind înaintat, a fost și mutat la Iași.

În locul d-sale va veni d-l Loc.-Colonel Borãnescu.

D-l Major Veropol, d'asemenea a fost permutat.

Cu ocașiunea venirii noului prefect, avem de înregistrat următoarele schimbãri în administrație :

D-l Ajutor de sub-prefect G. Paraschivescu, de la Marginea de jos, a fost destituit. În locul sêu a fost transferat ajutorul de sub-prefect de la Bãbeni, d-l Pavel Zisu. Iar în locul sea a fost numit ajutor al

sub-prefectului de Rîmnicu de sus-Plaiu, d-l Leonida Pandelescu.

In locul d-lui Căpitan G. Teodosescu, s'a numit polițaiu d-l Bănică Zist

Ca Președinte al Secțiunii vacanțelor Tribunalului R.-Sarat, sorțul a destinat pe d-l Eracle-Leonida-Aslan.

Femeia Nița lui Matache Dimitrescu, a născut în ziua de 4 Iulie, 4 copii, din care unul a murit.

Toți cetitorii acestei reviste vor găsi, înăuntrul acestui număr, o photoglyptie înfăcișând portretul Domnului și Dómnei C. C. Datculescu, fondatorii „Gazetei SătĒnului,” portret cerut de mai mulți dintre abonații noștri.

D-l Constantin K. Nicolăscu a scris în „Gazeta SătĒnului” de la aparițiunea sa pân'acum numai următoarele: *Schiță biografică a răposatului Mitropolit Calinic Miclescu* (An III No 14) și în anul corent, *Homagiul posthum memoriei Domnei Maria Datculescu, Schiță biografică a Dómnei Maria Datculescu și Necrologul Dómnei Sofia Datculescu.*

Deci d-sa nu e autorul nici a altor articole publicate în această revistă și nici a *biografiei* din numărul trecut ce precedă *Necrologul.*

Interim.

DIN ȚARA

Un exemplu demn de imitat e următorul dat de alesul colegiului al III de Buzău

D-l D. C. Butculescu a instituit trei premii, compuse din mașini agricole și cărți didactice, ce se vor decerne în fie-care an în capitala unui județ, celor mai buni premiați *din scótele rurale.*

Anul acesta vor concura la aceste premii premiații din jud. Buzău, în ziua de 14 Septembrie a. e.

Alegerea prințului Ferdinand de Saxa-Coburg ca Domn al Bulgariei departe d'a fi considerată, de cercurile noastre politice, ca un eveniment asigurător, sau prelungitor, al păcei, pare a încurca și mai mult lucrurile destul de încurcate de peste Dunăre.

Prințul Ferdinand, firește, că n'a refusat tronul ce 'i se oferí, dar cu condiție ca să nu vie în mijlocul scumpului său popor până ce alegerea sa nu va fi priimită de Sublima-Pórtă și recunoscută de puteri.

Pân'atunci alesul Sobraniei stă linișcit și

în siguranță lângă Viena la castelul d'Eben thal.

E posibil că această suveranitate să rămăe numai nominală, căci Rusia pare a nu priimi cu nici un preț această alegere făcută în persoana aliatului casei domnitóre a Austriei.

Apoi lucrurile par a se încurca și mai mult în Europa. Impăratul Guilom al Germaniei — or-cât ar afirma contrariul presa germană — merge din ce în ce spre rėu și o catastrofă póte a se producee în or-ce minut, iar fiul său Prințul de corónă atins de uă afecțiune cancerosă e cu totul condamnat de medici. Pe d'altă parte poporul frances se manifestă din ce în ce mai mult, în tóte ocasiunile, pentru ideea revanșei și fanatismul său pentru generalul Bulanger, în care el vedea pe adevăratul om care să fie mai nerăbdător pentru împlinirea dorințelor Franciei, crește mereu.

Semne de pace nu's!

La 2|14 Iuliu Colonia francesă, din București, a serbătorit, la villa Clouard, a 97-a aniversare a dărămării Bastiliei de către poporul frances, adică înlocuirea tiraniei, de către marea Revoluțiune, prin dreptate.

Salutăm, cu această ocaziune, și noi, cu iubire, pe frații noștri francezi.

Uă grijă destul de însemnată a agriculturilor din țară e și aceea dacă vor găsi vagóne îndestulătoare pentru încărcatul recoltei, pentru Braila.

Direcțiunea Căilor ferate române prea bine știe câte porumburi s'au stricat în'astă vară, stând prin gări cu lunele până le veneau rëndul pentru a fi încărcate, precum știe și pagubele pricinuite din cauza întârzierii d'a se preda multă marfă la vreme.

Cerem ca asemenea neajunsuri să nu mai avem de înregistrat și — din vreme — să se ia tóte măsurile ca vagónele pentru cereale să fie în d'ajuns la tóte stațiunile.

X.

Buletin Comercial

In portul Brăila pe ziua de 2 și 3 Iulie 1887, s'au făcut următoarele cumpărări:

Marfa	Hecto-litre	Libre	Prețu	Prov.
Porumb	4000	60 1/2	6 60	Șlep
"	2700	60 3/4	6 66 1/2	Caic
"	1600	60 3/4	6 63	Caic
Cinquantin	1200	62 1/4	6 77	Magazie
Grău	2800	62 1/4	12 50	"
Orz	2100	43 1/4	3 85	"
"	4000	44 1/4	3 95	"
"	1500	45	4 05	"

MISCELLANEA

HURLUIALA DE PORUMB dată la cai slabi, amestecată cu ovės, i îngrașă repede. Acesta pentru că porumbul e mai bogat în materii azotate, grase și în amidon de cât aceeași greutate de ovės.

GERMENELE DIFTERIC, care se lățește în'atâta, mai cu sémă prin unele comune rurale, încât am vădut sate unde, în un singur an, au murit *mai toți copii*, merită să preocupe în gradul cel mai mare consiliul nostru sanitar.

În alte țeri se găsește oameni de inimă și de știință, cari să se devoteze unor asemenea cestiuni umanitare; la noi specialiștii se ocupă a face averă și politică și cercetări *urmate* asupra bôlilor molipsitoare n'avem cunoștință că s'au făcut.

Dar nici măsuri serioase pentru ferirea satelor nebântuite nu se pot lua, grație ignoranței și nepăsării administrațiunei. În unele comune totul se mărginește în alcătuirea procesului verbal al vizitărei medicului, iar medicamentele și prescrierile ce se dau (de se dau!) nici prin gând nu trece Primarilor a le executa.

Noi ne facem datoria a semnala răul și a arăta, celor ce voesc a asculta, că din recente studii făcute de d-l G. Tissier reiese că difteria e o bălă cu deosebire molipsitoare. Germeul său transmis prin intermedierea prafurilor atmosferice se absorb prin organele respirătoare. Prafurile emanând din tizicuri, gunoie, sunt cele mai suspecte, constituind cele mai minunate mijloace de cultură a germelui patogen.

LEMNUL DE SALSĂM când nu e prea subțire, e tare, greu și ține mult la umedă, d'aceia e bine a se întrebuința la podiși, diguri și orice lucrare, acest lemn ce crește așa de repede și cu care se pot face plantațiuni la câmp așa de lesnicios și repede, până în locurile cele mai nisipoase. Acest lemn mai are avantajul d'a nu fi expus așa de mult stricării cauzate de insecte.

USTUROIUL, precum s'a mai spus în această revistă, e foarte sănătos și ajută mult la mistuire. Bulbii (căteii) de usturoiu ucid viermii din mațe; se fierb 2 sau 3 în lapte și se bea.

PIELEA de RUSIA [infu] se recunoște lesne după mirosul său aromatic și după proprietatea ce are d'a nu-o ataca insectele și nu

cegaiul. Această piele se tăbăcește ca și cele alte piei, cu deosebire că se pune și seacă și se ține 40 césuri în asemenea acréla. Apoi în timp de vr'o două săptămâni se sucește, de 2 ori pe zi, pieile în cădipline cu fierțură de cōjă de salcie căprăscă sau Răchită môle (*Salix caprea*) precum și de salcie cenușie (*Salix cinerea*).

Culórea pielei roșie, mai mult sau mai puțin închisă, se obține cu vâpsea din lemn de santal. Calitățile deosebite ale pielei de Rusia se capăta cu deosebire cu uloiul emperumatic de mestécăn. Pielea de Rusia se face de obicinuit din ii de vițel (piele tăbăcită de vițel).

MUGEGAIUL e numele generic al tuturilor micelor plante cryptogame, filamentóse sau pulverulente, ce se produc — la umedă în întuneric — pe diferitele substanțe.

Pentru a se feri dulceturile de mugegaiu, să se întindă pe d'asupra dulcetei, din borcane, miere.

Cismele și obiectele de piele, precum hamurele, să se ungă cu ulei de terebentină.

Mirosul de mugegaiu se depărtază din conserve alimentare cu puțin oțet sau cu zémă de lămâe.

TURTA DULCE, așa de căutată de copii, e un fel de pâine de seacă cu miere, care fusese înainte bine fartă și curățită de spumă.

Or-cine pôte face, în casă, copiilor săi *turtă dulce*, amestecând făină de seacă cu miere caldă și după ce se răcește și se frământă bine cu mânele, se adaogă puțin zahăr, cōjă de lămâe și miros de flori de portocale; după ce se frământă din nou, și se dă turtei dulci forma ce se voește, se coce ca și pâinea obicinuită.

Apoi se scóte și se unge pe d'asupra cu gălbenuș de ou și se vără migdale prăjite în turta dulce.

UĂ SOCIETATE PROTECTÓRE A COPIILOR s'a format în Paris cu scopul d'a protege pe copii contra părinților denaturați.

Asemenea societate umanitară, pentru ajutorarea desmosteniților sórtei și împedicarea relei îngrijiri ce dau unii părinți copiilor lor, și ar avea locul și în unele din orașele noastre unde se găsește, prin unele mahalale, părinți vicioși și așa de denaturați în cât nu dau copiilor lor de cât pilde rele, ruginóse și le lasă creșterea și petrecerea să și o facă pe altele, unde sunt expuși, pe lângă altele, și strivirii trăsurrelor.

Un econom român.